

5. SINIF

BENİM

SOSYAL BİLGİLER

Akıllı tahtaya uyumludur.

KISA ve NET

ÇALIŞMA
DEFTERİM

5. SINIF

BENİM SOSYAL BİLGİLER ÇALIŞMA DEFTERİM

ISBN 978-625-7868-59-4

YAZAR OLCAY GÖKTEPE

DİZGİ GRAFİK
Hilal-Serdal Ünal

BASKI KORZA BASIM

www.ornekakademi.com

/ornekakademi

ÖRNEK AKADEMİ

Adres : İvedik Caddesi No: 253/B Yenimahalle/Ankara

Tel : 0 530 467 61 94

Mail : bilgi@ornekakademi.com

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Örnek Akademi Basın Yayın Dağ. Eğ. Dan. San. ve Tic. Ltd. Şti'ye aittir. Herhangi bir şekilde izin alınmadan, yayınların tümü ya da bir kısmı, mekanik, fotokopi, elektronik ortam ve benzeri başka yöntemlerle kayıt altına alınamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeli Ebedî
yurdumun üstünde benim inlemeli

O zaman vecd ile bin secde eder –varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

MEHMET AKİF ERSOY

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Amacımız sosyal bilgiler dersini severek öğrenmeniz ve başarınızı arttırmanızdır. Defter tasarlanırken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programlarındaki kazanımlar esas alınmıştır.

Defterimiz üç bölümden oluşmaktadır. 1. bölüm; etkili konu anlatımlarından, 2. bölüm; konu ile ilgili öğretici uygulamalardan, 3. bölüm; ünite testlerinden oluşmaktadır.

Defterimizde Millî Eğitim Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu PYBS sorularından yararlanılmıştır. Ünite testlerinde ve uygulamalarda; neden-sonuç ilişkisi kurma, okuduğunu anlama, kronolojik düşünme, analiz kurma, harita ve grafik yorumlama ve kavramlar arasında ilişki kurma becerilerini geliştirme hedeflenmiştir.

Çıktığımız bu yolculukta hedeflerinize ulaşmanız konusunda hepimize başarılar diliyoruz.

SOSYAL BİLGİLER GARAJI

DEFTERİMİZİ TANIYALIM

KAVRAMLARI TANIYORUM

VATANDAŞ

Yurttaş. Aynı toprak üzerinde yaşayan ve aynı devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişilerdir.

SOSYAL BİLGİLER

Tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bilimler disiplinlerine ait bilgileri öğrencilerin yaşına göre öğretmeyi amaçlayan derstir.

OLAYLARIN ÇOK BOYUTLULUĞU

Olayların birden fazla nedeni ya da sonucunun olmasıdır.

TEMA

Türkiye Erizyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfıdır.

ÖN YARGI

Bir-kimsa veya bir-şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargıdır.

ROL

Grup ya da kurumlarda üzerimize düşen görevlerdir.

GRUP

Ortak bir amaç doğrultusunda birleşen insanlardır.

SORUMLULUK

Grup içerisinde rolü olan bir kişinin yaptığı işlerin sonucunu üstlenmesidir.

UNICEF

Birleşmiş Milletlerin önemli bir birimi olan UNICEF (Yunicef) 190 ülkede güçlü bir varlığa sahip, dünyanın öncü çocuk hakları savunucusudur.

KURUM

Bir işi yapmak amacıyla bir ya da birkaç kişi tarafından meydana getirilen anı kuruluştur.

HAK

Hukukun, adaletin gerektirdiği ve birine ayırdığı kazançtır.

ÇOCUK HAKLARI

Dünya üzerindeki tüm çocukların din, dil, ırk, renk, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın sahip olduğu haklardır.

HİMAYE-İ EFTAL CEMİYETİ

Türkiye'de 1921 yılında çocukların korunması için açılan kurumdur (Çocuk Esirgeme Kurumu).

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME

20 Kasım 1989'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen sözleşmedir.

Konuyla İlgili Kazanımlar

1. Sosyal bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaş olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.

ETKİN BİR VATANDAŞIM

Etkin Vatandaş Nedir?

■ Bir ülkede yaşayıp bu ülkenin kurallarına tam olarak uyan, çevresine karşı örnek olan, devlete karşı sorumluluklarını bilen ve yerine getiren kimselere etkin vatandaş denir.

Etkin Vatandaşın Özellikleri Nelerdir?

- ✓ Seçim zamanı oy kullanır.
- ✓ Vergisini öder.
- ✓ Askerliğini yapar.
- ✓ Kanunlara uyar.
- ✓ Üretim yaparak ülke ekonomisine katkı sağlar.
- ✓ Haklarını öğrenir ve kullanır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaş olarak sosyal bilgiler dersinin kişisel gelişimize katkılarını şunlardır:

Sosyal Bilgiler Dersi Nedir?

Sosyal bilgiler dersi; tarih, coğrafya, hukuk, sosyoloji, psikoloji, antropoloji gibi sosyal bilimler disiplinlerine ait bilgileri öğrencilerin yaşına göre öğretmeyi amaçlayan derstir.

Sosyal Bilgiler Dersi Bize Ne Sağlar?

- ✓ Etkin bir vatandaş olmamıza yardımcı olur.
- ✓ Hak ve sorumluluklarımızı öğretir.
- ✓ Millet olma bilincimizi güçlendirir.
- ✓ Ülkemizi ve dünyamızı daha iyi tanımamızı sağlar.
- ✓ Sorun çözme becerimizi geliştirir.
- ✓ İçinde bulunduğumuz toplumla uyum içinde yaşamamızı sağlar.

YAZIYORUM

BİLGİLENIYORUM

Bir Türk vatandaşının nasıl olması gerektiğini ve vatandaşlığın temel ilkelerini içeren "Vatandaş için Medeni Bilgiler" kitabı, 1931 yılında yayımlanmıştır. Kitapta Atatürk'ün kendi el yazısıyla yazdığı ve ilk kadın tarih profesörü olan Afet İnan'a kaleme aldığı metinler yer almaktadır.

Defterde Kullanılan İkonlar ve Anlamları

BİLGİLENIYORUM

Öğrencilere kazandırılacak temel bilgiler ve konuyla ilgili tamamlayıcı bilgiler bu alanda verilmiştir.

UNUTMUYORUM

Önemli görülen ve konular arasında bağlantı sağlayan bilgiler bu alanda verilmiştir.

YORUMLUYORUM

Konu işlenişinde karşımıza çıkan metin, tablo, grafik ve benzeri bilgilerden yararlanarak ortaya konacak çıkarımlar bu alanda verilmiştir.

UYARIYORUM

Geçmiş yıllarda sınav sorusu olmuş bilgiler, öğrencilerin karıştırabileceği bilgiler ve benzerleri bu alanda verilmiştir.

KOLAYLAŞTIRIYORUM

Öğrencilere kazandırılacak temel bilgilerin kalıcı hale getirilmesi amacıyla kullanılan KODLAMALAR, ATASÖZLERİ ve DEYİMLER bu alanda verilmiştir.

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

Etkin Bir Vatandaşım	9
Olayların Çok Boyutluluğu	11
Rollerimiz, Haklarımız ve Sorumluluklarımız	14
Haklarımın Varım	18

2. ÜNİTE

KÜLTÜR VE MİRAS

Uygarıkları Öğreniyorum	29
Çevremizdeki Güzellikler	48
Kültürel Zenginliğimiz	54
Ortak Değerlerimiz	59
Geçmişten Günümüze Kültürümüz	61

3. ÜNİTE

İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Yeryüzü Şekilleri	69
İklimin İnsan Faaliyetlerine Etkisi	74
Nüfus ve Yerleşme	79
Afetler ve Çevre Sorunları	84
Doğal Afetlerin Yaşamımıza Etkisi	89

4. ÜNİTE

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Teknoloji ve Toplum	97
Doğru ve Güvenilir Bilgi	99
Sanal Ortamda Güvenlik	103
Bilim İnsanlarının Ortak Özellikleri	107

5. ÜNİTE

ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

Çevremizdeki Ekonomik Faaliyetler	119
Ekonomik Faaliyetler Meslekleri Etkiler	128
Ekonomi ve Sosyal Hayat	134
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	138
Yeni Fikirler Geliştirelim	141
Bilinçli Tüketici	145

6. ÜNİTE

ETKİN VATANDAŞLIK

Topluma Hizmet Eden Kurumlar	153
Yaşadığım Yerin Yönetimi	160
Temel Haklarımızı Öğrenelim	167
Milli Egemenlik ve Bağımsızlık Sembollerimiz	172

7. ÜNİTE

KÜRESEL BAĞLANTILAR

Yaşadığım Yerin Ülke Ekonomisine Katkısı	181
Ekonomik İlişkilerde Teknoloji	186
Turizm ve Uluslararası İlişkiler	189
Ortak Mirasımız	191

CEVAP ANAHTAR	204
---------------------	-----

BİREY VE TOPLUM

Neler Öğreneceğiz Neler

1. Sosyal bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimimize katkısını
2. Yakın çevremizde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklamayı
3. Sahip olduğumuz hakların farkında olan bir birey olarak katıldığımız gruplarda aldığımız rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranmayı
4. Çocuk olarak sahip olduğumuz hakları öğreneceğiz.

KAVRAMLARI TANIYORUM

VATANDAŞ

Yurttaş. Aynı toprak üzerinde yaşayan ve aynı devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişilerdir.

SOSYAL BİLGİLER

Tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bilimler disiplinlerine ait bilgileri öğrencilerin yaşına göre öğretmeyi amaçlayan derstir.

OLAYLARIN ÇOK BOYUTLULUĞU

Olayların birden fazla nedeni ya da sonucunun olmasıdır.

TEMA

Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfıdır.

ÖN YARGI

Bir kimse veya bir şeye ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargıdır.

ROL

Grup ya da kurumlarda üzerimize düşen görevdir.

GRUP

Ortak bir amaç doğrultusunda birleşen insanlardır.

SORUMLULUK

Grup içerisinde rolü olan bir kişinin yaptığı işlerin sonucunu üstlenmesidir.

UNICEF

Birleşmiş Milletlerin önemli bir birimi olan UNICEF (Yunisef) 190 ülkede güçlü bir varlığa sahip, dünyanın öncü çocuk hakları savunucusudur.

KURUM

Bir işi yapmak amacıyla bir ya da birkaç kişi tarafından meydana getirilen ana kuruluştur.

HAK

Hukukun, adaletin gerektirdiği ve birine ayırdığı kazançtır.

ÇOCUK HAKLARI

Dünya üzerindeki tüm çocukların din, dil, ırk, renk, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın sahip olduğu haklardır.

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME

20 Kasım 1989'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen sözleşmedir.

HİMAYE-İ EFTAL CEMİYETİ

Türkiye'de 1921 yılında çocukların korunması için açılan kurumdur (Çocuk Esirgeme Kurumu).

Konuyla İlgili Kazanımlar

1. Sosyal bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.

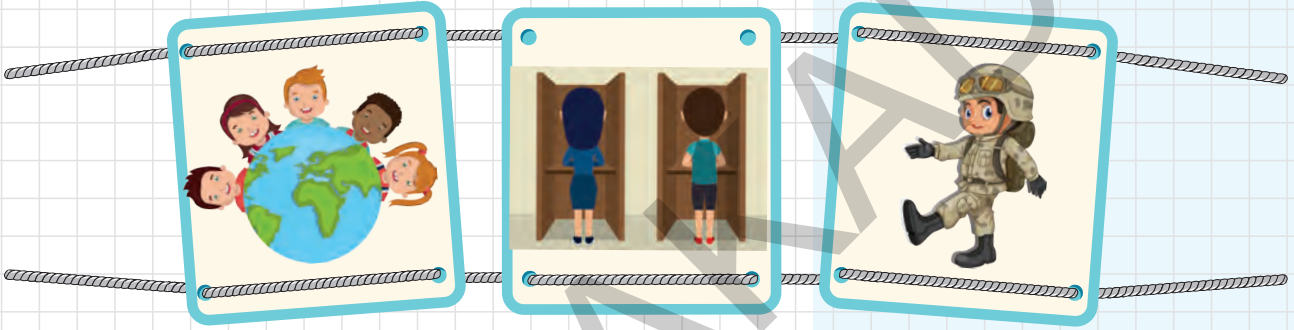
ETKİN BİR VATANDAŞIM

Etkin Vatandaş Nedir?

- Bir ülkede yaşayıp bu ülkenin kurallarına tam olarak uyan, çevresine karşı örnek olan, devlete karşı sorumluluklarını bilen ve yerine getiren kimse-
lere **etkin vatandaş** denir.

Etkin Vatandaşın Özellikleri Nelerdir?

- ✓ Seçim zamanı oy kullanır.
- ✓ Vergisini öder.
- ✓ Askerliğini yapar.
- ✓ Kanunlara uyar.
- ✓ Üretim yaparak ülke ekonomisine katkı sağlar.
- ✓ Haklarını öğrenir ve kullanır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak sosyal bilgiler dersinin kişisel gelişimize katkıları şunlardır:

Sosyal Bilgiler Dersi Nedir?

Sosyal bilgiler dersi; tarih, coğrafya, hukuk, sosyoloji, psikoloji, antropoloji gibi sosyal bilimler disiplinlerine ait bilgileri öğrencilerin yaşına göre öğretmeyi amaçlayan derstir.

Sosyal Bilgiler Dersi Bize Ne Sağlar?

- ✓ Etkin bir vatandaş olmamıza yardımcı olur.
- ✓ Hak ve sorumluluklarımızı öğretir.
- ✓ Millet olma bilincimizi güçlendirir.
- ✓ Ülkemizi ve dünyamızı daha iyi tanımamızı sağlar.
- ✓ Sorun çözme becerimizi geliştirir.
- ✓ İçinde bulunduğumuz toplumla uyum içinde yaşamamızı sağlar.

YAZIYORUM

BİLGİLENIYORUM

Bir Türk vatandaşının nasıl olması gerektiğini ve vatandaşlığın temel ilkelerini içeren "**Vatandaş için Medeni Bilgiler**" kitabı, 1931 yılında yayımlanmıştır. Kitapta Atatürk'ün kendi el yazısıyla yazdığı ve ilk kadın tarih profesörü olan Afet İnan'a kaleme aldirdığı metinler yer almaktadır.

Kısa
ve
Net

Uyguluyorum - 4

Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi yoktur.

Doğru

Yanlış

Meydana gelen olayların olumlu veya olumsuz sonuçları olabilir.

Doğru

Yanlış

Olayların etkileri zaman içinde birçok alanda görülebilir.

Doğru

Yanlış

Bir olayın birden fazla nedeni ve sonucu olabilir.

Doğru

Yanlış

Olaylara tek yönlü bakmak olayları doğru değerlendirmemizi engeller.

Doğru

Yanlış

Olayların gerçekleşmesinde sadece insanların etkisi vardır.

Doğru

Yanlış

Olaylara ön yargılı bakmak olayları tek yönlü değerlendirmemize neden olur.

Doğru

Yanlış

Olaylar bütün insanları aynı şekilde etkiler.

Doğru

Yanlış

Olaylar, oluşumları ve sonuçları bakımından çok yönlüdür.

Doğru

Yanlış

Toplumsal olaylar her zaman aynı etkiye neden olur.

Doğru

Yanlış

4. Aşağıdaki tabloda etkin bir vatandaştan beklenen davranışlara örnekler verilmiştir.

- I. Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır.
- II. Üretim yaparak ülke ekonomisine katkıda bulunur.
- III. Kanunlara ve kurallara uyar.

Buna göre;

a

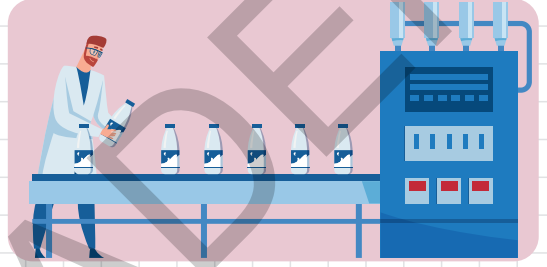
Aylin Hanım'ın karşıdan karşıya geçişlerde yaya geçidini kullanması

b

Cemil'in yeni aldığı ayakkabısının tabanı çıktığı için iade etmesi

c

Cihan Bey'in Antalya'da süt fabrikası açması

gelişmeleri örnek davranışlarla eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

	I	II	III
A)	c	b	a
B)	a	b	c
C)	c	a	b
D)	b	c	a

5.

Burdur'da Trafik Kazası

Kaza dün 14:05 sularında Burdur'un Karamanlı ilçesinde meydana geldi. Kırmızı ışıkta duramayan otomobil yolun karşısına geçmeye çalışan S.D. ve M.G.T'ye çarptı. Kaza sonrası sağlık ekipleri ve polis hemen olay yerine gelerek duruma müdahale etti. Sağlık ekiplerinin ilk müdahalesinden sonra kazazedeler hastaneye kaldırıldı. Olayı öğrenen kazazede yakınlarının endişeleri yüzlerine yansırken, kazayı görenler panik halinde durumu yetkililere anlattı.

Görselde verilen haber değerlendirildiğinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Olay birden çok kişiyi etkilemiştir.
- B) Kaza herkesi aynı şekilde etkilemiştir.
- C) Yetkili kişiler kazaya müdahale etmiştir.
- D) Trafik kuralı ihlali kazaya neden olmuştur.

6.

EN FAZLA ÇOCUK İŞÇİ TARIM SEKTÖRÜNDE

Çalışma hayatının en önemli sorunlarından biri olan çocuk işçiliği;
"Çoğu kez çocukları çocukluklarını yaşamaktan alıkoyan, potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltten, fiziksel ve zihinsel gelişimleri açısından zararlı işler" olarak tanımlanıyor.

DÜNYA GENELİNDE
152 MİLYON
ÇOCUK İŞÇİ BULUNUYOR

64
MİLYONU
KIZ

88
MİLYONU
ERKEK

73
MİLYON

ÇOCUK İŞÇİLERİN
73 MİLYONU "TEHLİKELİ"
İŞLERDE ÇALIŞIYOR

SEKTÖRLERE GÖRE ÇOCUK İŞÇİLERİN DAĞILIMI

TARIM SEKTÖRÜ	%70,6
HİZMET SEKTÖRÜ	%17,2
SANAYİ SEKTÖRÜ	%11,9

ÇOCUK İŞÇİLERİN EN YOĞUN OLDUĞU BÖLGELER

KUZEY VE
GÜNEY AMERİKA
%5,3

AFRİKA
%19,6

%4,1
AVRUPA VE
ORTA ASYA

ARAP
ÜLKELERİ
%2,9

%7,4
ASYA PASİFİK

Verilen görsel incelendiğinde;

- Çocuk işçilerde kızların oranı erkeklere göre daha fazladır.
- Çocuk işçiliği, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Afrika, çocuk işçiliğinin en yoğun olduğu bölgelerin başında gelmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve III

C) II ve III

D) I, II ve III

KÜLTÜR VE MİRAS

Neler Öğreneceğiz Neler

1. Somut kalıntılardan yola çıkarak Mezopotamya ve Anadolu uygarlıklarının insanlık tarihine katkılarını
2. Çevremizdeki doğal varlıklar ile tarihî mekân, nesne ve eserleri
3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığımız çevrenin kültürel özelliklerini
4. Kültürel öğelerin insanların bir arada yaşamasındaki rolünü
5. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini öğreneceğiz.

KAVRAMLARI TANIYORUM

ÇAĞ

Önemli bir olayla başlayıp önemli bir olayla biten tarihteki en uzun zaman dilimidir.

TARİH ÖNCESİ ÇAĞLAR

Yazının icadından önceki dönemdir.

TARİH ÇAĞLARI

Yazının icadından sonraki dönemdir.

ANADOLU

Dünyanın en eski ve en önemli yerleşim merkezlerinden biridir.

ÇATALHÖYÜK

Konya yakınlarında bulunan eski yerleşim yerlerinden biridir.

GÖBEKLİTEPE

Şanlıurfa sınırları içinde yer alan dünyanın bilinen en eski ibadet merkezlerinden biridir.

PANKUŞ

Hititlerde, soylulardan oluşan krallara yönetimde yardımcı olan meclistir.

KADEŞ ANTLAŞMASI

Hititlerin, Mısırlılarla imzaladığı dünyanın bilinen ilk yazılı antlaşmasıdır.

ANAL

Hitit krallarının, tanrılarına hesap vermek amacıyla tutturdukları yıllıklardır. Anallar, objektif tarih yazıcılığının ilk örnekleridir.

FİBULA

Friglerin icat ettiği çatal iğnedir.

POLİS

İlk Çağ'da Ege kıyılarında kurulan şehir devletleridir.

KRAL YOLU

Lidyalıların ticareti geliştirmek için yaptırdığı, Sard şehriden başlayıp Mezopotamya'ya kadar uzanan ticaret yoludur.

MEZOPOTAMYA

Toros Dağlarından başlayıp Basra Körfezi'ne kadar uzanan Dicle ve Fırat Nehirleri arasında kalan bölgedir.

SİTE

Sümerler tarafından kurulmuş şehir devletleridir.

PATESİ (ENSİ)

Sümer şehir devletlerinin başındaki krallara verilen unvandır.

ZİGGURAT

Sümerler tarafından inşa edilmiş çok amaçlı tapınaklardır.

KARUM

Ticaret merkezidir.

DOĞAL VARLIK

Doğada insan etkisi olmadan oluşan vadi, göl, deniz, plato gibi gezip görülebilecek unsurların tümüdür.

TARİHİ MEKÂN

Geçmişte yaşamış insan topluluklarına ait kalıntıların bulunduğu yapı ve alanlardır.

UNESCO

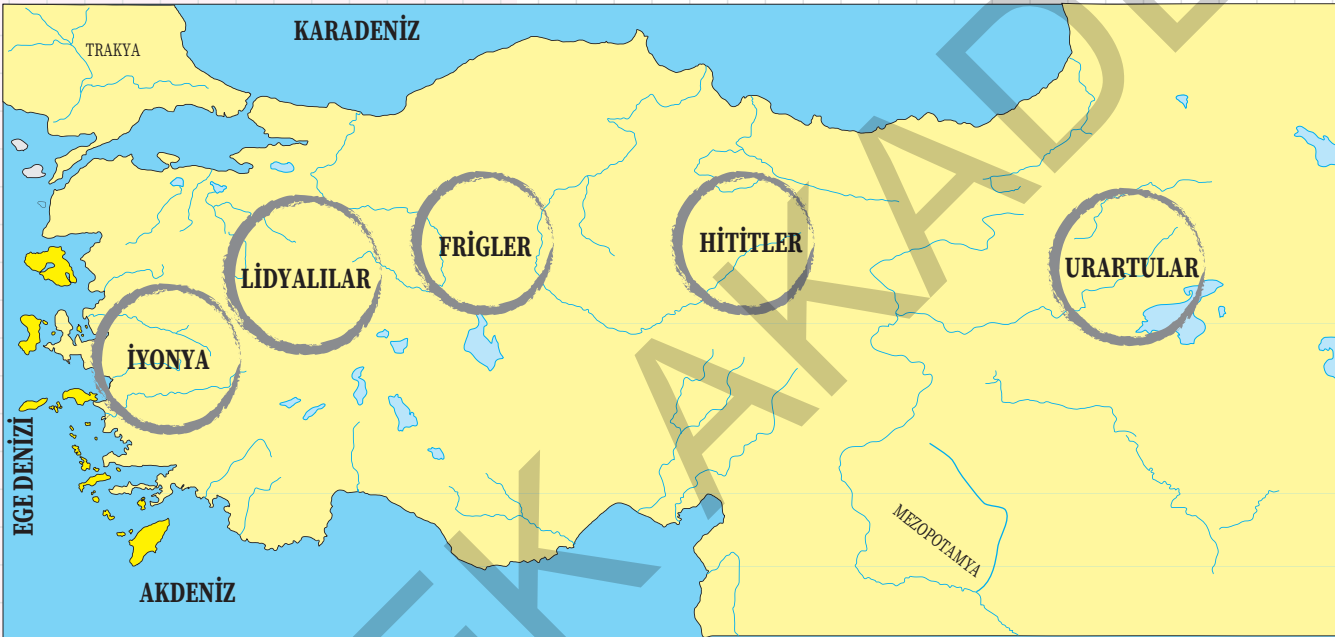
Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütüdür.

TARİHİ NESNE

Geçmişte yaşamış uygarlıklardan kalan aletler ve araçlardır.

ANADOLU UYGARLIKLARI

- **Anadolu**; elverişli iklim koşullarına, zengin su kaynaklarına yakın bereketli ovalara ev sahipliği yapması ve önemli ticaret yollarının geçtiği bir bölgede bulunmasından dolayı dünyanın en eski ve en önemli yerleşim merkezlerinden biri olmuştur.
- **Konya** yakınlarında bulunan **Çatalhöyük**, dünyanın bilinen en eski yerleşim yerlerinden biridir.
- Son dönemlerde yapılan arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılan **Şanlıurfa** yakınındaki **Göbeklitepe** de dünyanın bilinen en eski ibadet merkezlerinden biridir.
- İlk Çağ'da Anadolu'da insanlık tarihine önemli katkılar sunan birçok uygarlık kurulmuştur.

YAZIYORUM

Efes Antik Kenti - İzmir

BİLGİLENERİM

Artemis Tapınağı ve Efes Antik Kenti, İyonlardan günümüze ulaşan en önemli eserlerdir

! PYBS / 2018

Özgür düşünceye önem veren ve birçok bilim insanı yetiştiren İlk Çağ Uygarlığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyonlar B) Sümerler
C) Lidyalılar D) Frigler

CEVAP A

! PYBS / 2019

Thales (Tales), Pythagoras (Pisagor), Hipokrates (Hipokrat), Homeros, Diogenes (Diyojen) gibi ünlü bilim insanları İyonlar döneminde yetişmiştir.

Bu bilgide İyonların aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Fenike alfabesini kullanması
B) Çok tanrılı bir inanca sahip olması
C) Akdeniz ve Karadeniz'de koloniler kurması
D) Bilim ve düşüncede ileri bir medeniyet olması

CEVAP D

➤ Tapates adı verilen halı ve kilimleri ünlüdür.

YORUMLUYORUM

Bu durum Friglerin dokumacılıkta ilerlediklerini gösterir.

- Tümülüs adı verilen tepe görünümlü mezarları bulunur.
➤ Friglerden günümüze ulaşan en önemli eserler Kral Midas Tümülüsü ve Kral Midas Anıtı'dır.

3. İYONLAR

- İlk Çağ'da Ege kıyılarında şehir devletleri hâlinde kurulmuş bir uygarlıktır.
➤ Efes, Milet, Foça ve İzmir'de kurulan bu şehir devletlerine "polis" adı verilmiştir.

YORUMLUYORUM

Bu durum İyonların merkezî yönetim anlayışına sahip olmadıklarını gösterir.

- İyonlar kuruldukları bölgenin coğrafi konumuna bağlı olarak deniz ticareti ile uğraşmışlardır.

YORUMLUYORUM

Bu durum İyonların zenginleşmesine katkı sağlamıştır.

- Ekonomik olarak oldukça zengin bir uygarlık olan İyonlar da bu durum sosyal ve kültürel yapıyı da etkilemiştir.
➤ Farklı uygarlıklarla yaşanan kültürel alışveriş ve siyasi baskının da olmamasına bağlı olarak İyonlar, bilim ve sanat alanında çok ileri gitmişlerdir.
➤ Bu dönemde Hipokrat tıp, Pisagor matematik, Herodot tarih, Diyojen ise felsefe alanında yaptığı çalışmalar ile insanlığa katkı sağlamıştır.

Kısa
Not

Uyguluyorum - 2

Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları yandaki kelimelerden uygun olanlarıyla tamamlayınız.

Hititler

Kral Yolu

uygarlık

Pankuş

tekerlek

Kadeş

Sümerler

Mezopotamya

yazıyı

Asurlar

1

Tarih boyunca Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan bölgeye denir.

2

..... Anadolu'da yazıyı ilk kullanan uygarlıktır.

3

Bir ülkenin veya bir toplumun maddi ve manevi varlıklarının tümüne denir.

4

İnsanlık tarihinin ilk yazılı antlaşması Antlaşması'dır.

5

..... Efes'ten Mezopotamya'ya kadar uzanan bir ticaret yoludur.

6

Hititler Meclisinde devlet işleri ile ilgili konuları karara bağlardı.

7

..... Ziggurat adı verilen çok amaçlı yapılar inşa etmişlerdir.

8

Sümerler bularak tarih çağlarını başlatmışlardır.

9

Günlük yaşantımızın önemli bir parçası olan Sümerler tarafından bulunmuştur.

10

..... Anadolu'ya yazıyı getiren uygarlıktır.

4. **Almina:** Ailemle birlikte bu yaz tatilinde Akdeniz turuna çıkacağız. Aydın'dan başlayacak olan yolculuğumuz Hatay'da son bulacak. Tatil boyunca göreceğim tarihi ve doğal güzellikler için şimdiden çok heyecanlanıyorum.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Almina ve ailesinin gezip göreceği tarihi ve doğal güzellikler arasında gösterilemez?

A)

Kız Kulesi

B)

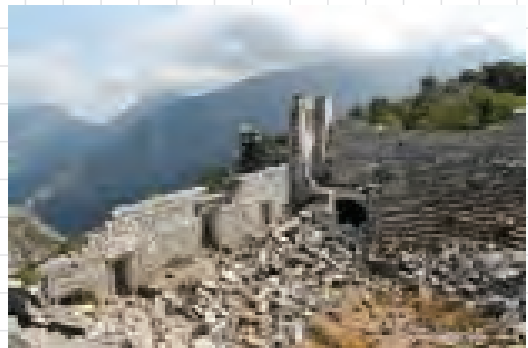
Düden Şelalesi

C)

Sümela Manastırı

D)

Termessos Antik Kenti

5.

Doğal varlık	Doğada insan eli değmeden oluşan eşsiz güzellik ve unsurlardır.
Tarihî mekân	Geçmişte yaşamış insan topluluklarına ait kalıntıların bulunduğu yapı ve alanlardır.
Tarihî eser	Geçmiş uygarlıklardan kalan kalıntı ve eserlerdir.

Tablodaki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

- A) Antalya Saklıkent Kanyonu → Doğal varlık
 B) Bursa Cumalıkızık Evleri → Tarihî mekân
 C) İstanbul Ayasofya Camii → Tarihî mekân
 D) Trabzon Uzungöl → Tarihî eser

6.

Manisa'da düzenlenen ve Nisan ayı içerisinde kutlanan Mesir Macunu Şenliği yaklaşık 400 yıldır süren bir gelenektir. Şifalı olduğu kabul edilen Mesir macununun ortaya çıkışının tarihsel bir hikayesi vardır. Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi Hafsa Sultan, Manisa'da nedeni anlaşılamayan bir hastalığa yakalanır. Bu hastalığa çare olması için Sultan Camii Medresesi'nin başhekimisi Merkez Efendi, 41 çeşit bitki ve baharatların karışımından oluşan bir macun hazırlar. Kısa bir sürede bu macun vesilesiyle iyileşen Hafsa Sultan, bu macunun her yıl halka dağıtılmasını ister. O günden bugüne yılın belli bir gününde Sultan Camii'nde mesur macunları halka dağıtılır.

Metinde bahsedilen geleneğin günümüze kadar süregelmesi aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Kültürel değerlerimizin yaşatıldığının
 B) Toplamlar arasında farklı kültürel özelliklerin olduğunun
 C) Bazı kültürel özelliklerin günümüzde önemini kaybettiğinin
 D) Millî bayramlarla birlik ve beraberlik duygusunun güçlendiğinin

7.

- ☐ Kültürel unsurlar zaman içinde değişime uğrayabilir.
☐ Halk oyunlarımız ülke genelinde aynı özellikleri taşımaktadır.
☐ Kültürel öğeler bölgeden bölgeye farklılık göstermez.
☐ İklim şartları, yeryüzü şekilleri ve ekonomik faaliyetler kültürel çeşitliliğe neden olabilmektedir.

Yukarıda verilen bilgilerin başına doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazıldığında aşağıdaki seçeneklerden hangisi doğru olur?

- A)

Y
Y
D
D

 B)

D
Y
Y
D

 C)

Y
D
Y
D

 D)

D
Y
D
D

8.

Sümela Manastırı, tarihi dokusu ile Trabzon'un en önemli yerlerinden biridir. Deniz seviyesinden 1150 metre yükseklikte bir dağ yamacına yapılan Manastır, Hristiyan dünyası açısından önemli bir merkezdir.

Verilen görsel ve bilgilerden hareketle Sümela Manastırı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

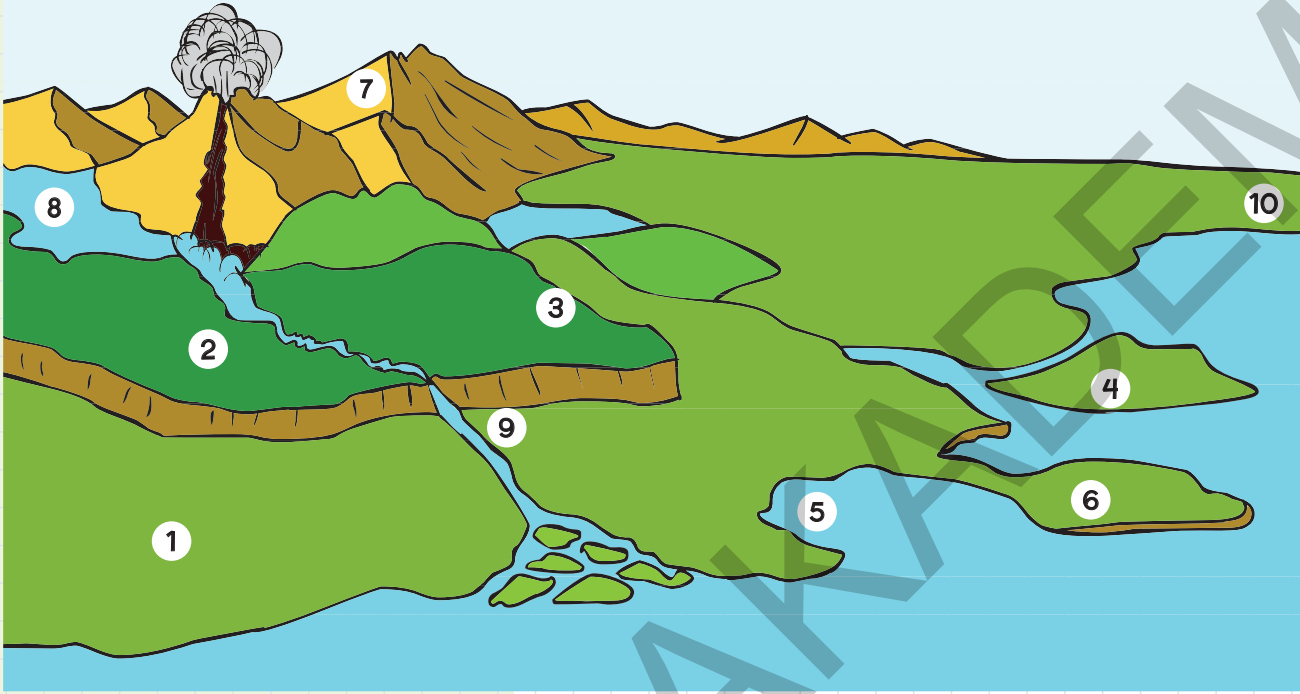
- A) Zor bir coğrafyaya inşa edilmiştir.
 B) Dinî nitelikli bir yapıdır.
 C) Türk millî kültürünün önemli eserleri arasında yer alır.
 D) Tarihî mekân özelliği taşır.

Kısa
Not

Uyguluyorum - 1

Aşağıda gösterilen yeryüzü şekillerinin neler olduğunu en altta bulunan bölüme yazınız. Bulduğumuz yeryüzü şekliyle ilgili bir tane örnek yazınız.

1

Ova

Örnek:

Tefenni Ovası

2

Örnek:

3

Örnek:

4

Örnek:

5

Örnek:

6

Örnek:

7

Örnek:

8

Örnek:

9

Örnek:

10

Örnek:

Kısa
Not

Uyguluyorum - 2

Aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerleri verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

Plato

Ağrı Dağı

Vadi

Doğu Anadolu

Kıyı Çizgisi

Yeşil

Ölçek

Yarımada

Turuncu

Lejant

Yükselti

Marmara

Fiziki Harita

Boğaz

1

Haritalarda renk, sembol ve işaretlerin ne anlama geldiğini gösterir.

Lejant

2

Haritalardaki küçültme oranıdır.

3

Yükselti basamaklarına göre yeryüzü şekillerinin dağılışını gösteren haritalardır.

4

Fizikî haritalarda 0 ile 500 metre arasındaki yükseltiyi gösteren renklerdir.

5

Her zaman 0 (sıfır) olarak gösterilen yükselti basamağıdır.

6

Çevresine göre yüksekte kalan, akarsular tarafından parçalanmış geniş düzlüklerdir.

7

Türkiye fiziki haritasında kahverengi tonunun en fazla bulunduğu bölgemizdir.

8

Üç tarafı sularla çevrili kara parçasıdır.

9

Türkiye'nin en yüksek dağıdır.

10

Fiziki haritalarda 1000 ile 1500 metre arasındaki yükseltiyi gösteren renklerdir.

11

Akarsuyun yatağını aşındırarak oluşturduğu yeryüzü şeklidir.

12

Denizleri ya da okyanusları birbirine bağlayan dar su geçitleridir.

13

Türkiye fizikî haritasında yeşil rengin en fazla bulunduğu bölgemizdir.

14

Fizikî haritalarda yer alan renklerle gösterilir.

Aşağıdaki görsellerde verilen doğal afetlerin ve çevre sorunlarının neler olduğunu düşünerek bu afetlerin oluşum nedenlerini verilen boş bölümlere yazınız.

1.

Nedenleri:

2.

Nedenleri:

3.

Nedenleri:

4.

Nedenleri:

5.

Nedenleri:

Kısa
ve
Net

Uyguluyorum - 9

Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğal afetler çok kısa bir zaman içinde aniden gerçekleşir.

Doğru ☐Yanlış ☐

Konut yapımında kullanılan malzemenin dayanıklı olması depremin etkilerini azaltır.

Doğru ☐Yanlış ☐

Dere yataklarına evlerin yapılması selin etkilerini azaltır.

Doğru ☐Yanlış ☐

Heyelan en fazla Karadeniz kıyılarında görülür.

Doğru ☐Yanlış ☐

Ülkemizde Karaman ve Aksaray deprem riskinin en az olduğu yerlerdir.

Doğru ☐Yanlış ☐

Aşırı gübreleme ve sanayi atıkları toprak kirliliğine sebep olur.

Doğru ☐Yanlış ☐

Küresel ısınma atmosferdeki sıcaklığın artmasına neden olur.

Doğru ☐Yanlış ☐

Konutlarda ve sanayide oluşan atık yağlar su kirliliğine sebep olmaz.

Doğru ☐Yanlış ☐

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

Depremin zararını azaltmak için konutların fay hatlarının üzerine yapılması gerekir.

Doğru ☐Yanlış ☐

Sel, ülkemizde en fazla Rize, Artvin ve Ordu çevresinde görülür.

Doğru ☐Yanlış ☐

Dağlık ve engebeli arazilerde biriken kar kütlelerinin aşağıya doğru kaymasına "heyelan" denir.

Doğru ☐Yanlış ☐

Ülkemizde yaşanan orman yangınları genellikle insan kaynaklı olarak gerçekleşmektedir.

Doğru ☐Yanlış ☐

Meralarda hayvanların aşırı otlatılması erozyon oluşumunu azaltır.

Doğru ☐Yanlış ☐

Toprağın eğim yönünde sürülmesi erozyonu azaltır.

Doğru ☐Yanlış ☐

Nüfusun hızla artması ve sanayileşme süreci çevre sorunlarını arttırmıştır.

Doğru ☐Yanlış ☐

Kısa
ve
Net

Uygulayorum - 10

Aşağıdaki ifadelerin doğru ya da yanlış olma durumlarını değerlendirerek şifreye ulaşınız.

Dağlık ve engebeli yerlerde biriken kar kütlelerinin aniden aşağıya doğru hareket etmesiyle oluşur.

Sel ☐ SÇığ ☐ T

1.

Dik yamaçlarda bulunan toprağın aşağıya doğru hareket ederek kaymasıyla oluşur.

Heyelan ☐ EErozyon ☐ A

2.

Ülkemizde heyelanın en fazla yaşandığı bölgedir.

Karadeniz ☐ DAkdeniz ☐ R

3.

Yer kabuğunda biriken enerjinin aniden boşalması sonucunda meydana gelir.

Heyelan ☐ KDeprem ☐ B

4.

Önemli bir çevre sorunudur.

Su kirliliği ☐ İŞiddetli yağış ☐ U

5.

Ülkemizde deprem riskinin en az olduğu yerlerden biridir.

İstanbul ☐ BKaraman ☐ R

6.

Bitki örtüsü bakımından fakir ve eğimli yamaçlarda bulunan toprağın aşındırılarak başka yerlere taşınmalıdır.

Heyelan ☐ EErozyon ☐ A

7.

Evsel ve sanayi atıklarının doğaya rastgele bırakılmasıyla oluşan çevre sorunudur.

8. Toprak kirliliği ☐ LHava kirliliği ☐ S

Şifre:

Konuyla İlgili Kazanımlar

5. Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.

DOĞAL AFETLERİN YAŞAMIMIZA ETKİSİ

- » Doğal afetler insan ve toplum hayatı üzerinde kalıcı etkiler bırakabilmektedir.
- » En fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afet **depremler**dir.
- » 17 Ağustos 1999 yılında gerçekleşen **Gölcük** depreminde 17.480 kişi hayatını kaybetmiş, çok fazla insan da yaralanmıştır.
- » Deprem, insanların beden ve ruh sağlığı üzerinde kalıcı etkiler bırakabilmektedir.
- » Depremlerin sonrasında salgın hastalıklar görülebilir.
- » **Sel felaketi** de can ve mal kayıplarına neden olur. Konutlar ve iş yerleri sel felaketinden zarar görebilir. Tarım alanları ve seralar sel sularının altında kalabilir. Bu durum insanların ekonomik yönden sıkıntı yaşamalarına neden olur.
- » İnsanlar ve konutlar **heyelan** sonucu toprak altında kalabilir. Can ve mal kayıpları yaşanır. Heyelan, tarım topraklarının zarar görmesine yol açabilir. Ulaşım yolları heyelan sonucu kapanabilir. Bu durum ekonomiyi olumsuz yönde etkiler.
- » **Orman yangınları** doğal dengeye zarar verir. Uzun yıllar boyunca yetişen ormanlar kısa bir süre içinde yok olur. Oksijen miktarı azalır, hava kirliliği artar. Erozyon ve sel baskınlarında artış görülür. Ekonomik bir faaliyet olan ormancılık alanında çalışan insanlar ekonomik yönden zarar görür. Birçok insan işsiz kalabilir.

! PYBS / 2020

Küresel ısınmanın etkisiyle Dünya'nın ortalama sıcaklığındaki artış aşağıdakilerden hangisine sebep olmaktadır?

- A) Nüfusun artmasına
- B) Toprak kirliliğine
- C) Buzulların erimesine
- D) Su ihtiyacının azalmasına

CEVAP C

BİLGİLENERİM

Kısacası doğal afetler toplumun büyük bir kesimini etkiler. İnsanlar ve ülkeler ekonomik yönden zarara uğrar. Can kayıpları yaşanır. Doğal afetlere karşı hazırlıklı olmak ve zararlarını azaltmak için önlem alınmalıdır.

YAZIYORUM

Kısa
ve
Net

Uygulayorum - 11

Doğal afetlerin aşağıdaki tabloda verilen durumları etkileyip etkilemediğini işaretleyerek belirtiniz.

Durumlar	Doğal Afetlerin İnsan Faaliyetlerine Etkisi	
	Etkiler	Etkilemez
1 Turizm faaliyetlerini		
2 Konutları ve işyerlerini		
3 Tarım faaliyetlerini		
4 Ulaşım faaliyetlerini		
5 Yeraltı kaynaklarını		
6 Toprakların verimliliğini		
7 Ekonomik faaliyetleri		
8 Küresel ısınmayı		
9 Buzulların erimesini		
10 Hava kirliliğini		

Kısa
ve
Net

Uygulayorum - 12

Doğal afetlerin insanlar üzerindeki etkilerini verilen boşluklara yazınız.

- 1 neden olur.
- 2 neden olur.
- 3 neden olur.
- 4 neden olur.
- 5 neden olur.
- 6 neden olur.

5. Aşağıda Türkiye fiziki haritası verilmiştir.

Bu haritaya bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Türkiye'nin tarım arazilerine
B) Denizlerin ortalama derinliğine
C) Yüksekliği az olan yerlere
D) Türkiye'nin iklim özelliklerine

6. Aşağıda 19-25 Ekim 2020 tarihleri arasında Antalya/Kaş'ta beklenen tahmini hava durumu tablo halinde verilmiştir. Ayşe ailesiyle birlikte Kaş'ta bulunan Kaputas Plajı'na gitmek istemektedir. Ayşe'nin isteğine ailesi olumlu yanıt vermiş fakat hava sıcaklığının daha yüksek olduğu bir günde gidebileceklerini söylemiştir.

Buna göre Ayşe'nin Kaputas Plajı'na hangi gün gitmesi daha uygun olur?

- A) 19 Ekim Pazartesi
B) 25 Ekim Pazar
C) 24 Ekim Cumartesi
D) 21 Ekim Çarşamba

Konuyla İlgili Kazanımlar

1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini öğrenir.

TEKNOLOJİ VE TOPLUM

- » Geçmiş dönemlerden beri ortaya konulan buluşlar sonraki dönemlerde daha da geliştirilerek günümüzün teknolojisi ortaya çıkarılmıştır. Her yeni buluş hayatımızı daha da kolaylaştırmıştır. Ancak bu durum sosyal ilişkilerimizi de etkilemiştir.

Teknolojinin Olumlu Yönleri

Teknolojik gelişmeler sayesinde;

- » Hastalıkların tedavisi kolaylaşıyor.
- » Ulaşım kolaylaşıyor.
- » Öğretim faaliyetleri kolaylaşıyor.
- » İletişim hızlanıyor.
- » Vatandaşların işleri kolaylaşıyor.
- » Televizyon, radyo, Genel Ağ gibi kitle iletişim araçlarıyla sorunlar daha büyük kesimlere duyurulabiliyor, aynı anda daha çok kişi bilinçlendiriliyor ve amaca giden yolda daha hızlı adımlarla ilerleme sağlanabiliyor.

Teknolojinin Olumsuz Yönleri

- » Bilinçsiz teknoloji kullanımı insanlar arasındaki iletişimi azaltabiliyor.
- » Sosyal medya üzerinden yapılan bilinçsiz yorumlar insanlar arasında sorunların yaşanmasına neden olabiliyor.
- » Teknolojiyi gerektiği gibi kullanmayan insanlar teknoloji bağımlısı hâline gelebiliyor. Bu durum bireylerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebiliyor.
- » İnsanları tembelleştirebiliyor.
- » Teknolojinin savaş amacıyla kullanılması can ve mal kayıplarına neden olabiliyor.
- » Teknolojinin sık kullanılması sağlık sorunlarının yaşanmasına neden olabiliyor.

! PYBS / 2016

Aşağıdaki teknolojik ürünlerden hangisi toplumsal yaşamda düzeni sağlamaya yöneliktir?

A)

Trafik Lambası

B)

Otomobil

C)

Buzdolabı

D)

Telefon

CEVAP A**! PYBS / 2019**

Teknolojiyi kontrollü kullanmayan insanlar teknoloji bağımlısı hâline gelebilirler. Teknoloji bağımlıları sosyal hayattan ve toplumsal ilişkilerden uzak kalmayı tercih ederler. Bu durum bireyin zamanla aile ve çevresinden kopmasına neden olur.

Metindeki bilgiye getirilebilecek uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teknolojinin Önemi
- B) Sosyal Medya Kullanımı
- C) Genel Ağ Kullanımının Önemi
- D) Teknolojinin Bilinçsiz Kullanımı

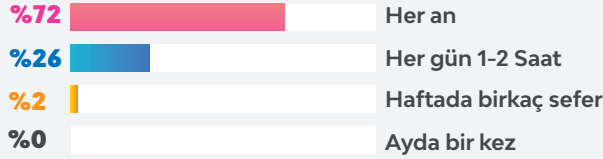
CEVAP D

10.

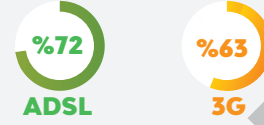
CEP TELEFONUNDAN AYRILAMIYORUZ

İNTERNETİ NE SIKLIKLA KULLANIYORSUNUZ?

İNTERNETE BAĞLANIRKEN KULLANIYORUZ

NEREDEN BAĞLANIYORUZ

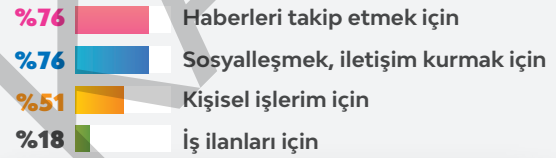

SOSYAL AĞLARI KULLANANLAR

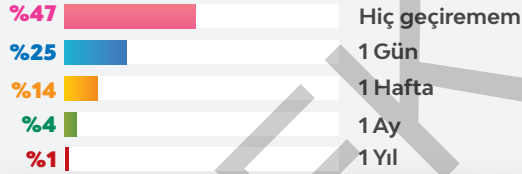
Türk kullanıcıları, cep telefonlarından mümkünse hiç ayrı kalmak istemiyor

SOSYAL AĞLARI NEDEN KULLANIYORSUNUZ?

Cep telefonu olmadan kaç gün geçirebilirsiniz?

Hangi Sosyal medya sitesini / sitelerini aktif olarak kullanıyorsunuz?

Hangi aralıklarla sosyal medya hesaplarınızı kontrol edersiniz?

Türk internet kullanıcılarının sosyal ağlardaki hareketleri kontrol etmek oranları da yüksek Günde en az iki kere kullandığı sosyal ağlara bakanların oranı yüzde 85 olarak ölçümleniyor.

Verilen görselden hareketle;

- En çok tercih edilen sosyal ağın Facebook olduğu,
- Cep telefonu kullanımının bağımlılık hâline geldiği,
- İnternet kullanımının kadınlara göre erkeklerde daha fazla olduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I,II ve III

Konuyla İlgili Kazanımlar

1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder.

ÇEVREMİZDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

- ▶ İnsanların hayatlarını sürdürebilmesi, günlük yaşantılarını devam ettirebilmesi için karşılanması gereken ihtiyaçları vardır. Beslenme, giyinme, barınma, korunma, sağlık gibi çeşitli ihtiyaçları olan insanlar, bu ihtiyaçlarının tamamını kendi başına karşılayamaz. Bu nedenle insanlar hayatlarını devam ettirebilmek için çeşitli **ekonomik faaliyetler** gerçekleştirir.
- ▶ Örneğin; beslenme ihtiyacımızı karşılayabilmek için **tarım**, **hayvancılık** ve **ticaret** faaliyetlerine ihtiyaç duyarken sağlık alanındaki ihtiyacımızı karşılamak için de **sağlık** sektöründe çalışan doktor, hemşire, eczacı gibi sağlık hizmeti veren kişilere ihtiyaç duyarız. Kısaca günlük yaşantımızı devam ettirebilmek için kimi zaman **ürün**, kimi zaman **hizmet** satın almamız gerekir.
- ▶ Geçmişten günümüze insanların yaşam koşullarındaki değişiklikler ve teknolojiye gelişim gibi sebeplere bağlı olarak ekonomik faaliyetler de değişmiş ve çeşitlenmiştir. Eski çağlarda insanlar **tarım**, **hayvancılık** ve **ticaret** gibi ekonomik faaliyetlerde bulunurlarken günümüzde **sanayi**, **bankacılık**, **ulaşım**, **güvenlik**, **iletişim** gibi hizmet kollarını da kapsayan çok sayıda ekonomik faaliyet alanı ortaya çıkmıştır.
- ▶ Bir yerdeki ekonomik faaliyetlerin belirlenmesinde o yerin **coğrafi özelliklerinin** ve **doğal kaynakların** etkisi büyüktür.
- ▶ Yer şekilleri, iklim, yer altı ve yer üstü kaynakları, ulaşım kolaylığı, nüfus gibi etkenler ekonomik faaliyetleri ve çeşitliliği etkiler.

YAZIYORUM

! PYBS / 2016

Farklı sektörlerdeki üç iş adamı aşağıda belirtilen hammaddelerden alım yapacaklardır.

- Salih Bey, mobilya fabrikası için kereste
- İrfan Bey, tekstil fabrikası için pamuk
- Yusuf Bey, petrol rafinerisi için ham petrol

Bu ham maddeleri alabilecekleri en uygun iller aşağıdakilerden hangisinde sıralanmıştır?

Salih Bey	İrfan Bey	Yusuf Bey
A) Şanlıurfa	Trabzon	Batman
B) Batman	Trabzon	Şanlıurfa
C) Trabzon	Batman	Şanlıurfa
D) Trabzon	Şanlıurfa	Batman

CEVAP D

! PYBS / 2016

Aşağıda il ve yoğun yapılan ekonomik faaliyet eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

- A) Rize – Küçükbaş hayvancılık
- B) Konya – Zeytincilik
- C) İzmir – Arıcılık
- D) Antalya – Turizm

CEVAP D

TARIM

- Yeryüzü şekillerinin sade, iklimin ılıman, toprağın verimli ve su kaynaklarının fazla olduğu yerler **tarım** için uygundur. Bölgelerimiz arasındaki coğrafi özelliklerin farklı oluşu tarım ürünlerinin çeşitliliğini arttırmaktadır. Özellikle Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde tarım faaliyetleri daha rahat yapılır.

HAYVANCILIK

- Yeryüzü şekilleri, iklim ve bitki örtüsünün uygun olduğu yerlerde hayvancılık faaliyetleri yapılmaktadır. Yaz yağışları ile otlakların fazla yer kapladığı **Erzurum-Kars yöresinde** büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Ülkemizde küçükbaş hayvancılık, kümes hayvancılığı, arıcılık ve balıkçılık da yapılmaktadır.

SANAYİ

- Yeryüzü şekilleri, iklim özellikleri ve ulaşım ağının uygun olduğu yerler **sanayi faaliyetlerini** olumlu yönde etkiler. Ancak dağlık ve engebeli, karasal iklimin sert geçtiği ve ulaşımın elverişli olmadığı yerlerde ise sanayi bu durumdan olumsuz etkilenir.

TİCARET

- Kâr elde etmek amacıyla yapılan alım satım faaliyetlerine "**ticaret**" denir. Sanayi faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı ve önemli ulaşım yolları üzerinde bulunan yerlerde ticari faaliyetler fazla yapılmaktadır.

TURİZM

- Doğal ve tarihî güzelliklere sahip yerler ile yaz mevsiminin uzun sürdüğü ve sıcak geçtiği denize kıyısı olan yerler **turizm faaliyetleri** için elverişlidir. Ülkemizde dağlık ve engebeli alanlarda **kış turizmi** yapılmaktadır.

MADENCİLİK

- Yeraltında bulunan madenlerin araştırılması, çıkarılması ve işletilmesiyle ilgili çalışmaların tümüne "**madencilik**" denir. Ülkemiz maden bakımından oldukça zengindir. Madenler sanayi üretiminin ham maddesidir.

ORMANCILIK

- Yağışın yeterli olduğu yerler orman varlığı bakımından zengindir. Ülkemizdeki ormanların önemli bir kısmı **Karadeniz** ve **Akdeniz** kıyılarında bulunur. Ülkemizin iç kısımları orman varlığı bakımından fakirdir. Mobilyacılık, kerestecilik ve kâğıt üretimi ormancılık faaliyetlerine bağlıdır.

HİZMET

- Şehirlere yaşanan göçler şehir merkezlerinin nüfusunu arttırmıştır. Bu durum yeni iş alanlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnsanlar sağlık, eğitim, ulaşım ve bankacılık alanlarında iş bularak çalışmaya başlamıştır. **Hizmet sektörü**, sanayi ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte ülke ekonomisinde önemli bir konuma gelmiştir.

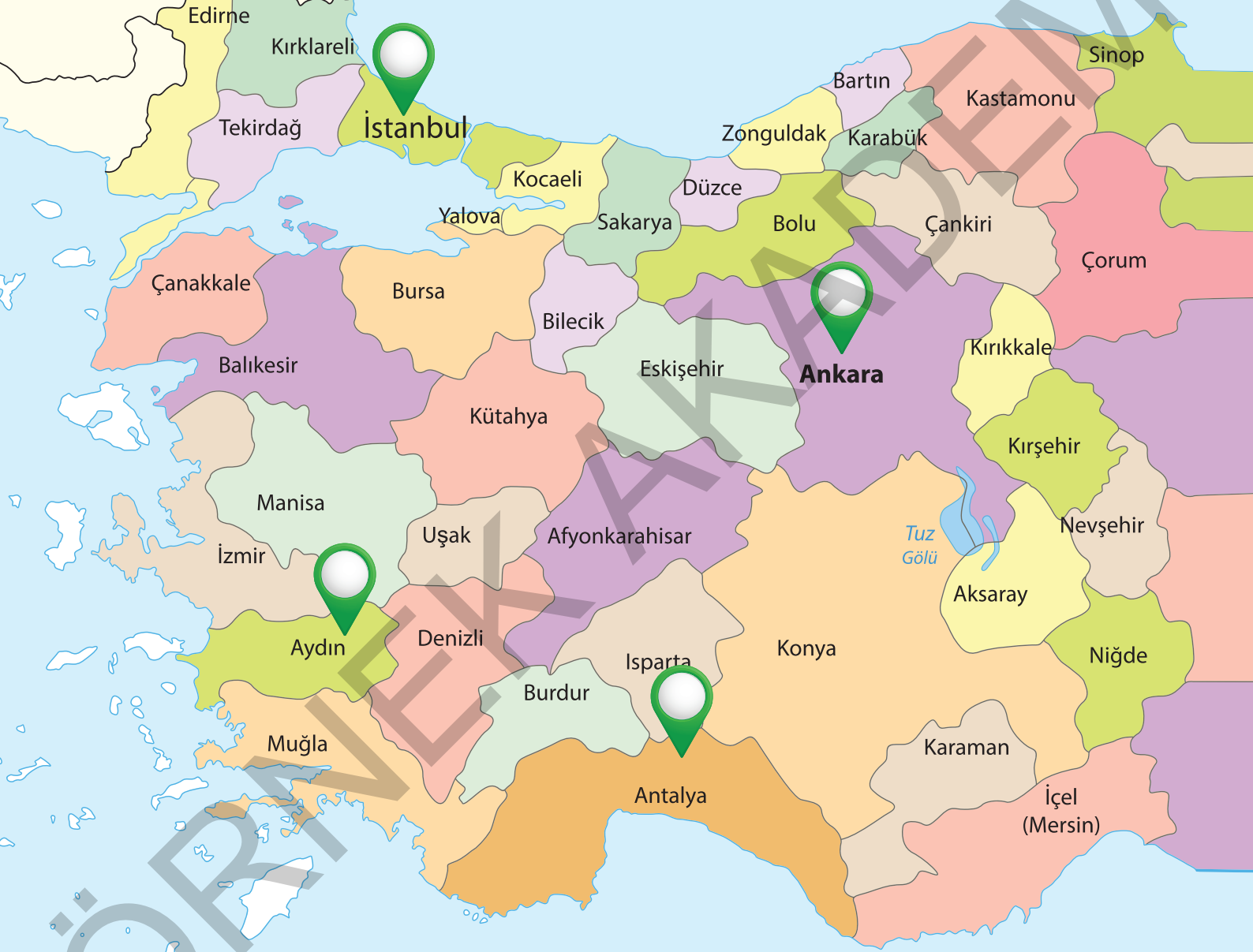

İstanbul:

- Ülkemizde sanayinin en gelişmiş olduğu şehirdir. Bu yüzden sanayi sektörüne yönelik teknisyenlik, mühendislik, fabrika işçiliği gibi meslekler bu şehirde gelişmiştir. Şehir, gelişen sanayiye bağlı olarak dışarıdan çok göç almıştır. Bu nedenle eğitim, ulaşım, turizm, sağlık gibi hizmet sektörlerinde çalışan meslek gruplarına duyulan ihtiyaç bu şehirde fazladır. Ankara, İzmir, Kayseri gibi şehirlerimizde de aynı durum söz konusudur.

Ankara:

- Ulaşım elverişli konumu ve başkent olmasına bağlı olarak büyük bir gelişme gösteren Ankara'nın nüfusu da artmıştır. Bu durum Ankara'da ulaşım, eğitim, bankacılık, sağlık ve güvenlik gibi alanları içine alan hizmet sektörüne ait meslek gruplarına duyulan ihtiyacı artırmıştır. Öğretmenlik, doktorluk, şoförlük, polislik, avukatlık hizmet sektörü içerisinde yer alan mesleklerden bazılarıdır.

Aydın:

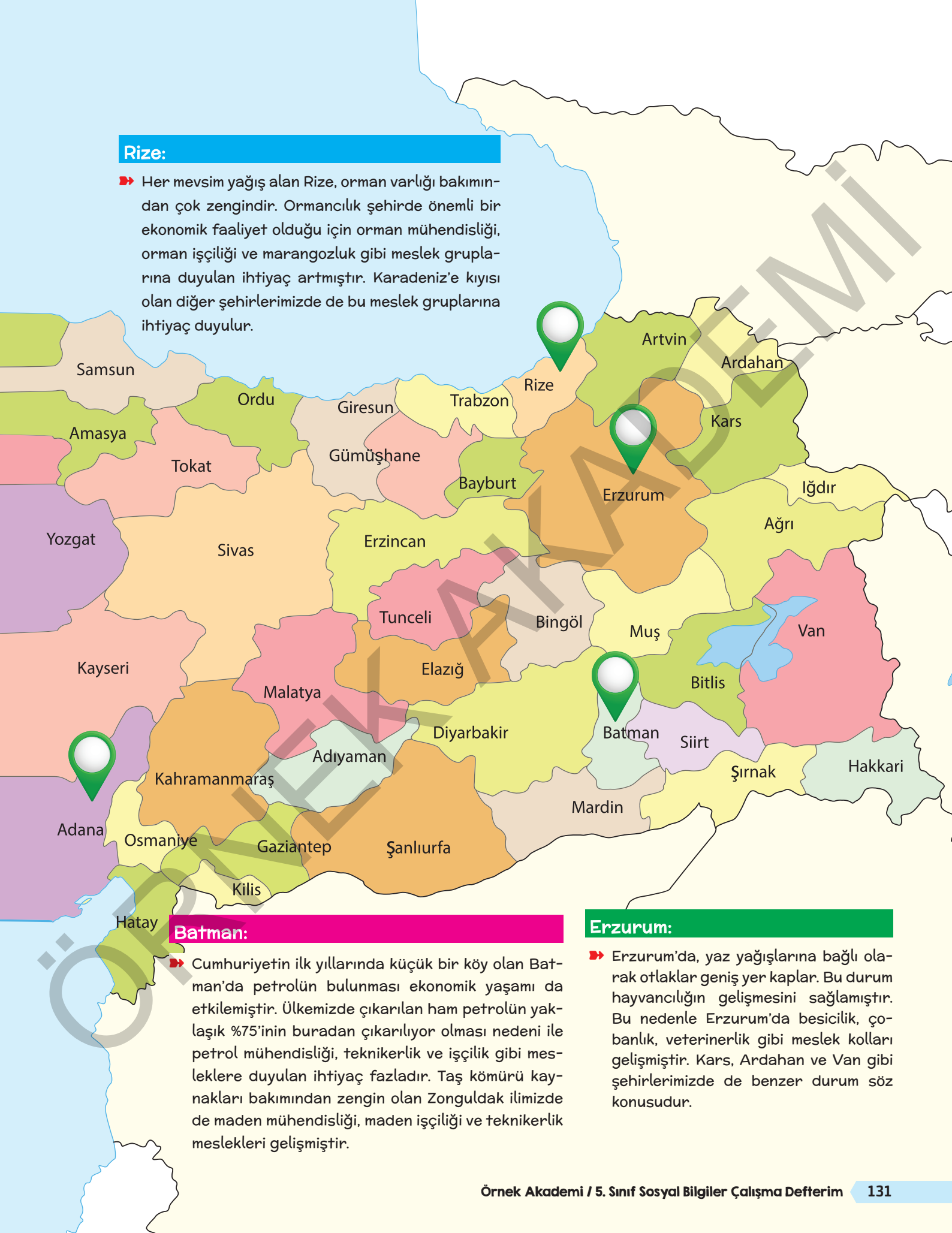
- Aydın, tarım için uygun iklim koşullarına ve verimli ovalara sahiptir. Bu durum şehirde tarım sektöründe çalışan meslek gruplarına duyulan ihtiyacı artırmıştır. Buna bağlı olarak ziraat mühendisliği ve çiftçilik mesleklerine duyulan ihtiyaç fazladır. Adana, Konya, Şanlıurfa gibi şehirlerimizde de tarım sektöründe çalışan meslek gruplarına duyulan ihtiyaç fazladır.

Antalya:

- Uzun süren yaz mevsimi, plajları, doğal ve tarihî güzelliklerin zenginliği şehirde turizmin gelişmesini sağlamıştır. Bu yüzden turist rehberliği, tercümanlık, aşçılık, animatörlük, otel işletmeciliği gibi meslekler burada yaygındır. İzmir ve Muğla gibi şehirlerimizde de turizm sektöründe çalışan kişi sayısı fazladır.

Rize:

- Her mevsim yağış alan Rize, orman varlığı bakımından çok zengindir. Ormancılık şehirde önemli bir ekonomik faaliyet olduğu için orman mühendisliği, orman işçiliği ve marangozluk gibi meslek gruplarına duyulan ihtiyaç artmıştır. Karadeniz'e kıyısı olan diğer şehirlerimizde de bu meslek gruplarına ihtiyaç duyulur.

Batman:

- Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir köy olan Batman'da petrolün bulunması ekonomik yaşamı da etkilemiştir. Ülkemizde çıkarılan ham petrolün yaklaşık %75'inin buradan çıkarılıyor olması nedeni ile petrol mühendisliği, teknikerlik ve işçilik gibi mesleklere duyulan ihtiyaç fazladır. Taş kömürü kaynakları bakımından zengin olan Zonguldak ilimizde de maden mühendisliği, maden işçiliği ve teknikerlik meslekleri gelişmiştir.

Erzurum:

- Erzurum'da, yaz yağışlarına bağlı olarak otlaklar geniş yer kaplar. Bu durum hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır. Bu nedenle Erzurum'da besicilik, çobanlık, veterinerlik gibi meslek kolları gelişmiştir. Kars, Ardahan ve Van gibi şehirlerimizde de benzer durum söz konusudur.